

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ДОШКІЛЬНОЇ, ПОЧАТКОВОЇ
ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Логоритміка з методикою

освітній ступінь бакалавр

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 016 Спеціальна освіта; 012 Дошкільна освіта

освітня програма Спеціальна освіта. Логопедія

Дошкільна освіта. Корекція мовленнєвих порушень
дітей дошкільного віку (за скороченим строком навчання)

тип дисципліни вибіркова

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою загальної педагогіки, дошкільної,
початкової та спеціальної освіти

протокол № 8 від 08.01.2020

Завідувач кафедри [підпис] доц. Іванова Д. Г.

ПОГОДЖЕНО:

Голова Ради з якості вищої освіти
педагогічного факультету

к. пед. н. Сич Ю. І.

Розробники програми:

Сурганова Анастасія Валеріївна, викладач кафедри
загальної педагогіки, дошкільної, початкової та
спеціальної освіти

Рецензенти програми:

Талмач Юлія Борисівна, головний спеціаліст
відділу освіти Ізмаїльської міської ради

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	28	8
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	20	4
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2-4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 4-8	Семінарські заняття:	
	-	-
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 3	-	-
- самостійна робота: 4	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення вибіркової навчальної дисципліни є формування, корекція та розвиток мовленнєвої діяльності дітей раннього та дошкільного віку засобами музично-рухової діяльності.

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з особливостями рухової сфери в дітей з тяжкими порушеннями мовлення та формування в них умінь проведення логоритмічних занять з урахуванням вимог, що висуваються на сучасному етапі до професійної підготовки вчителя-логопеда.

Передумови для вивчення дисципліни: «Логопедія з практикумом», «Спеціальна педагогіка з історією логопедії».

Міждисциплінарні зв'язки: «Методика логопедичної роботи», «Форми логопедичної роботи», «Педагогічні основи логопедичної гімнастики», «Інноваційні технології в логопедії».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Логоритміка з методикою» студент повинен набути такі результати навчання:

1. **Знати:** основні поняття категоріального апарату, принципи, завдання і методи логоритмічної роботи при порушеннях мовлення; історичні аспекти її становлення; основні показники нормативного і патологічного розвитку моторної і мовленнєвої діяльності при різних мовленнєвих розладах; клінічну типологію і психолого-педагогічну характеристику контингенту, який

займається логопедичною ритмікою; основні напрями в системі профілактичних заходів і методиці діагностичної і корекційної логоритмічної роботи при порушеннях моторики і мовлення.

2. *Вміти*: виявляти особливості моторних і мовленнєвих функцій, диференціювати їх від нормативного розвитку; визначати клінічну типологію мовленнєвої патології, рівень мовленнєвого і моторного розвитку; використовувати різні методи та прийоми навчання та виховання в процесі проведення логоритмічних занять, виходячи з пізнавальних можливостей та перспектив розвитку дітей з мовленнєвими порушеннями; здійснювати специфічний та індивідуальний підхід до дітей з порушеннями мовлення на основі знань про структуру їх дефекту, умов виховання, здібностей, мотивації; визначати та удосконалювати форми та зміст корекційно- педагогічного та логопедичного процесу, спрямованого на подолання порушень мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку.

3. *Комунікація*: здатність дотримуватися у своїй діяльності сучасних принципів толерантності, діалогу і співробітництва; володіти культурою спілкування, його формами, способами, вербальними і невербальними засобами; спілкуватися державною мовою в межах потреби своєї професійної діяльності; використовувати основні способи і засоби міжособистісної комунікації, стилі мовлення, практичний досвід комунікації; вміння постійно збагачувати власне мовлення, налагоджувати професійну і корекційно- педагогічну комунікацію, застосовувати інформаційно-комунікативні технології в професійній діяльності.

4. *Автономність та відповідальність*: здатність аналізувати соціально й особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів; створювати рівноправний і справедливий клімат у корекційно-педагогічному та інклюзивному середовищі.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Теоретичні основи логопедичної ритміки	6	4	2	-	-	-	6	4	2	2	-	-	-	12
2.	Система музично-ритмічного навчання і виховання	4	2	2	-	-	-	6	1	2	-	-	-	-	12
3.	Зміст та структура логоритмічної роботи	6	4	2	-	-	-	6	1	-	-	-	-	-	12
4.	Засоби логопедичної ритміки	4	2	2				6	-	-	-	-	-	-	12

5.	Заняття з логопедичної ритміки	6	4	2				6	2	2	-	-	-	-	12
6.	Логоритміка в системі комплексної роботи з подолання мовленнєвих порушень	22	12	10	-	-	-	38	4	2	2	-	-	-	44
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		48	28	20	-	-	-	72	12	8	4	-	-	-	108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Теоретичні основи логопедичної ритміки. Основні поняття «логопедичної ритміки». Об'єкт, предмет та завдання логопедичної ритміки. Особливості логопедичної ритміки. Психофізіологічні механізми взаємодії рухів та мовлення. Суть та особливості музично-ритмічного впливу на дітей дошкільного віку. Основні завдання музично-ритмічного та логоритмічного виховання дітей. Історичний огляд розвитку логопедичної ритміки.

Тема 2. Система музично-ритмічного навчання і виховання. Сутність методу Е. Жак-Далькроза. Основні складові логоритміки в корекційно-виховному процесі: розвиток немовленнєвих процесів; розвиток мовлення і корекція мовленнєвих порушень. Принципи музично-ритмічного виховання.

Тема 3. Зміст та структура логоритмічної роботи. Види діяльності на логоритмічному занятті: музично-ритмічна, танцювальна, ігрова діяльність. Основні методи логопедичної ритміки: словесні, наочні та практичні. Особливості впровадження здоров'язберезувальних та коригувальних технологій у логоритміці.

Тема 4. Засоби логопедичної ритміки. Основні музично-рухові засоби логопедичної ритміки в корекційній роботі з дітьми дошкільного віку. Основні рухово-мовленнєві засоби логопедичної ритміки в корекційній роботі з дітьми дошкільного віку, які мають мовленнєві порушення. Особливості використання засобів логопедичної ритміки в корекційній роботі вчителя-логопеда.

Тема 5. Заняття з логопедичної ритміки. Логоритмічне заняття: структурні елементи, основні принципи заняття. Необхідність та особливості діагностування для проведення логоритмічного заняття. Завдання для використання на логоритмічних заняттях (вправи пальчикової, артикуляційної, дихальної гімнастики; релаксаційні вправи та ігри за методикою Е. Джекобсона; танцювально-ігрова гімнастика Ж. Фірільової, О. Сайкіної та ін.).

Тема 6. Логоритміка в системі комплексної роботи з подолання мовленнєвих порушень. Загальна характеристика дітей із дизартрією. Зміст та структура логоритмічних занять з дітьми, які страждають на дизартрію. Загальна характеристика дітей, які страждають на алалію та афазію. Зміст та структура логоритмічних занять з дітьми, які страждають на алалію та афазію. Загальна характеристика дітей із ЗНМ. Зміст та структура логоритмічних занять із різними рівнями ЗНМ. Загальна характеристика дітей із ФФНМ. Зміст

та структура логоритмічних занять з дітьми із ФФНМ. Загальна характеристика заїкання. Зміст та структура логоритмічних занять із дітьми, які мають заїкання.

5.2. Тематика практичних занять

Тема 1. Теоретичні основи логопедичної ритміки.

Тема 2. Система музично-ритмічного навчання і виховання.

Тема 3. Зміст та структура логоритмічної роботи.

Тема 4. Засоби логопедичної ритміки.

Тема 5. Заняття з логопедичної ритміки.

Тема 6. Логоритміка в системі комплексної роботи з подолання дизартрії.

Тема 7. Логоритміка в системі комплексної роботи з подолання алалії та афазії.

Тема 8. Логоритміка в системі комплексної роботи з подолання ЗНМ.

Тема 9. Логоритміка в системі комплексної роботи з подолання ФФНМ.

Тема 10. Логоритміка в системі комплексної роботи з подолання заїкання.

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна	заочна	
1.	Підготовка до лекційних та практичних занять	14	30	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4	4	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: - опрацювання наукових статей; - конспект першоджерел; - підготовка повідомлення (доповіді); - підготовка до презентації результатів дослідження.	16 14 10 14	26 16 14 18	Анотації наукових статей Конспект Повідомлення (доповідь) Презентація
	Разом	72	108	

Тематика індивідуальних завдань

Тематика повідомлень (доповідей)

1. Сутність та цілі обстеження психомоторики в дітей.
2. Методи дослідження рухової пам'яті дітей.
3. Методи дослідження переключення рухів та самоконтролю дітей.
4. Методи дослідження мимовільного гальмування рухів.
5. Методи дослідження статистичної координації рухів.
6. Методи дослідження динамічної координації рухів.
7. Методи дослідження уваги дошкільників.
8. Методи дослідження координації рухів.

9. Методи дослідження переключення рухів дітей.
10. Методи дослідження мимовільної моторики пальців рук.
11. Методи дослідження орального праксису дошкільників.
12. Методи дослідження рухів язика, міміки, м'язів очей.
13. Методи дослідження слухової уваги дітей.
14. Методи дослідження музичного слуху дошкільників.
15. Методи дослідження ритмічного відчуття.
16. Взаємозв'язок музичного керівника, логопеда і вихователя в організації логоритмічного виховання дітей з мовленнєвими порушеннями.
17. Особливості використання логоритмічних та музично-ритмічних засобів в логокорекційній роботі.

Орієнтовні завдання для самостійної роботи

1. Дібрати комплекс логоритмічних прийомів для розвитку дрібної моторики дітей з порушеннями мовлення.
2. Дібрати комплекс логоритмічних прийомів для розвитку дихання дітей з порушеннями мовлення.
3. Розробити ігрові ситуації логоритмічного спрямування для дітей з порушеннями мовлення.
4. Підготуйте 3 анотації до статей стосовно історії розвитку логопедичної ритміки в Україні.
5. Підготуйте 3 анотації до статей стосовно історії розвитку логопедичної ритміки закордоном.
6. Підготуйте 3 анотації до статей стосовно фізіологічних механізмів взаємодії рухів та мовлення.
7. Скласти конспект логоритмічного заняття для дітей із ЗНМ (рівень ЗНМ – за вибором студента).
8. Скласти конспект логоритмічного заняття для дітей із ФФНМ.
9. Скласти конспект заняття логоритмічного заняття для дітей із заїканням (форма заїкання на вибір студента).

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* практичні заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді повідомлення (доповіді) та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Психофізіологічні механізми взаємодії рухів та мовлення.
2. Основні методи логопедичної ритміки: загальна характеристика.
3. Зміст та структура логоритмічних занять із дітьми, які мають заїкання.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину

	навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Конспект першоджерел	5
Повідомлення (доповідь)	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті.

Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу.

Оцінювання *повідомлення (доповіді)* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на кожне з трьох питань складає 10 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор); CD-програвач.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела:

1. Алябьева Е. А. Логоритмические упражнения без музыкального сопровождения : методическое пособие. М. : ТЦ Сфера, 2006. 64 с.
2. Бабушкина Р. Л., Кислякова О. М. Логопедическая ритмика : Методика работы с дошкольниками, страдающими общим недоразвитием речи / под ред. Г. А. Волковой. СПб. : КАРО, 2005. 176 с.
3. Волкова Г. А. Логопедическая ритмика : учеб. для студ. высш. учеб. заведений. М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2002. 272 с.
4. Воронова А. Е. Логоритмика для детей 5-7 лет. Ч. 1, 2. М. : Сфера, 2017.
5. Галанов А. С. Игры, которые лечат : пособие для работы с дошкольниками и младшими школьниками. М. : Просвещение, 2008. 95 с.
6. Гоголева М. Ю. Логоритмика в детском саду : метод. пособ. Ярославль : Академия развития, 2006. 120 с.
7. Клезович О. В. Музыкальные игры и упражнения для развития и коррекции речи детей : пособие для дефектологов, музык. рук. и воспитателей. Минск : Аверсэв, 2005. 152 с.
8. Логопедія : підручник / за ред. М. К. Шеремет. К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.
9. Новиковская О. А. Логоритмика для дошкольников в играх и упражнениях : практ. пособие для пед. и родителей. М. : Корона-принт, 2012. 272 с.
10. Филатова Ю. О., Гончарова Н. Н., Прокопенко Е. В. Логоритмика : Технология развития моторного и речевого ритмов у детей с нарушениями речи: учебно-метод. пособ. М. : Национальный книжный центр, 2017.
11. Чеснокова Л. В., Золотарьова О. І. Заняття з логоритміки для дітей з вадами мовлення. Х. : Основа, 2017.
12. Хрестоматія з логопедії : навч. посіб. / М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко. К., 2006. 360 с.

10.2. Допоміжні джерела:

1. Августова Р. В начале было слово. Авторская методика по обучению речи детей с трудностями развития. М. : Этерна, 2015.
2. Архипова Е. Ф. Стёртая дизартрия у детей. М., 2006.
3. Белякова Л. И., Дьякова Е. А. Заикание. М., 1998.
4. Визель Т. Г. Коррекция заикания у детей. М. : АСТ, 2009. 222 с.
5. Волкова Г. А. Игровая деятельность в устранении заикания у дошкольников. М., 1983.

6. Громова О. Е., Соломатина Г. Н. Логопедическое обследование детей 2-4 лет: метод. пособ. М., 2005. 128 с.
7. Дедюхина Г. В. Работа над ритмом в логопедической практике. М., 2006.
8. Довідник учителя-логопеда / Авт.-упор. Лупінович С. М. Тернопіль : Мандрівець, 2008. 112 с.
9. Ермакова И. И. Коррекция речи при ринолалии у детей и подростков. М., 1984.
10. Жукова Н. С. Преодоление недоразвития речи у детей. М., 1994.
11. Кузнецова Е. В., Тихонова И. А. Развитие и коррекция речи детей 5-6 лет : конспекты занятий. М., 2005. 96 с.
12. Сизоненко Н. Ф. Организация воспитательной и коррекционной работы в группах для детей с нарушениями речи. Мозырь : Белый ветер, 2004.
13. Ушакова О. А. Развитие речи дошкольников. М., 2001.
14. Филичева Т. Б., Чевелева Н. А., Чиркина Г. В. Основы логопедии : учеб пособие. М. : Просвещение, 1989.
15. Филичева Т. Б., Соболева А. В. Развитие речи дошкольника. Екатеринбург, 1996.

10.3. Интернет-ресурси

<https://mromantika1.wixsite.com/mysite>

Сайт-помічник для практикуючих логопедів та творчих педагогів!

<http://www.logopedia.com.ua>

Український логопедичний сайт для логопедів.

<http://logopedia.com>

Сайт "Логопед".

<http://www.logoped.ru>

Сайт "Логопед.ru".

<http://logopedu.com.ua>

Клуб професійних логопедів.

<http://innagidkih.ucoz.com>

Сайт для тих, кого цікавить логопедія.

<http://logozon.net>

Професійна серія логопедичних інструментів.

<http://logoped.in.ua>

Сайт навчального центру, який проводить курси підвищення кваліфікації для логопедів і дефектологів, в тому числі дистанційні.

<http://irina-logo.at.ua>

Сайт для логопедів.

11. ДОПОВНЕННЯ ТА ЗМІНИ, ВНЕСЕНІ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ В 20__ / 20__ Н.Р.¹

¹ Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри до початку навчального року